

THE MECHANISM OF PARABLE AND THE INFLUENCES OF THE TOTALITARIAN REGIME IN THE NOVEL "LIFE ON A PLATFORM" BY OCTAVIAN PALER

Szilagyi (Szoeverfi) Judit Maria, PhD Candidate, „Petru Maior” University of Tîrgu-Mureş

Abstract: The novel „Life on a platform” by Octavian Paler, proposes an ambiguous picture of the world to its reader, creating itself between the coordinates of the parabola. In this regard, we intend to investigate the strength of the language typical of Aesop, the parabolic nature of the discourse and of the fictional world. The scientific nature of the work concerns first of all my research of the parabolic novel in Romanian literature, and an investigation of the concept of the parable in its relationship with the regime, making use of the ideas offered by Sanda Cordoş's studies. The drama, the weakness and the limitations of destiny are making their own way in the underground of this masterpiece, history / a fable trying to propose a deserted identity, a (con)text dominated by the metaphor of abolition and the technique of collage. We propose a hermeneutic reading focusing on the topic of the novel, an investigation of the relationship established between the context of publication and the aesthetic value of the work.

Keywords: parabolic novel, identity discourse, totalitarian regime, parable, metaphor of abolition, technique of collage.

Octavian Paler este una dintre acele personalităţi literare despre care părerile sunt mult prea împărţite, criticul Nicolae Manolescu afirmând în acest sens, că „adevărul despre scriitor e undeva la mijloc, între opinia favorabilă, dar cumpănită, a lui Eugen Simion din *Dicţionarul general al literaturii române* şi opinia negativă, pe alocuri sarcastică, a lui Marian Popa din *Istoria sa*”.¹ Activitatea lui Paler fiind totuşi multilaterală debutând cu poezie, memorii, jurnal, şi continuându-şi pe un teren mult mai fertil ceea ce înseamnă publicistică, eseuri, romane. Se poate afirma că opera lui trebuie citită în contextul perioadei în care a fost realizată şi înţelegerea lui, nu ultimul rând, depinde de contextualizare a tot ceea ce a fost scris de el, trăit de el, la toate nivelurile existenţei sale, pentru că fără acestea nu se poate valorifica interpretativ opera lui Octavian Paler.

Prezenta lucrare vizează prezentarea romanului *Viaţa pe un peron* din perspectiva mecanismelor parabolei şi a influenţelor pe care le-a exercitat regimul totalitar asupra scriitorului şi modul în care se manifestă la nivelul acestei opere literare. Pentru a putea interpreta aspectele din roman, trebuie discutat, despre teoriile care stau la baza realizării acestui roman parabolic şi contextul socio-istoric în care a fost realizat. Totodată studiul se va baza pe teoriile imaginarului emise de Gilbert Durand şi sunt destinate reprezentării şi identităţii enunţate de Sanda Cordoş. Vom încerca să analizăm, textul ca pe un document antropologic.²

¹ Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela45, Piteşti, 2008, p. 1175.

² Cf. Sanda Cordoş, *Lumi din cuvinte. Reprezentări şi identităţi în literatura română postbelică*, Editura Cartea românească, Bucureşti, 2012, p. 11.

În primul rând în anii '80 putem distinge trei generații de romancieri, o primă generație care este de natură „tradiționalistă”, a doua care poate fi caracterizată prin rafinament și latură analitică, iar a treia, prin tot ce înseamnă postmodern. Pe Octavian Paler îi includem în cea de a doua generație, unde ca stil predomină utilizarea simbolului, a metaforei, a alegoriei și, nu în ultimul rând, a parabolei. Aceasta din urmă este utilizată ca o formă a camuflării, pentru ca atenția cenzurii să fie distrasă de la adevăratul mesaj al operelor, de la temele reale care nu puteau fi prezentate fără aceste tehnici ale încifrării, deoarece vorbim despre o perioadă în care domină regimul totalitar, care superviza totul, deținea controlul, dar, totuși cititorul iscusit putea descifra mesajul ascuns prin unele chei, care se situau în subtext.

Metodologia acestei cercetări este una analitico- descriptivă dar în același timp revalorizantă a limbajului metaforic al romanului *Viața pe un peron*. Se va pune accentul pe o analiză interpretativă deoarece limbajul metaforic din aceste opere pune accent pe faptul că analiza, metafora, simbolul, povestirea, descrierea în această perioadă au ajuns la un nivel de meditație, actul creației devine un proces de cunoaștere profundă în care relațiile instanțelor narative sunt răsturnate, astfel fiind ignorate și deliberate granițele dintre genuri. Tocmai prin acest aspect romanul care va fi prezentat este unul de factură eseistică.³

Pornim de la premisa enunțată de Marian Barbu, „Ceea ce surprinde la Paler, pentru un cititor obișnuit sau analist tradițional, este absența a localizării în timp și spațiu. Este semnul de universalizare a problematicii.”⁴ Datorită acestei afirmații toate aspectele din roman se revărsă asupra individului universal, care trăiește sub presiunile unui regim totalitar. Personajul principal al romanului, un profesor de istorie, trăiește drama singurătății, „personajul pare atins de o boală a singurătății iremediabile”⁵ care, la urma urmei, nu este neapărat o dramă deoarece solitudinea din gara părăsită îi oferă prilejul să scrie, și astfel prin actul scriptic ajunge la treptele autoanalizei, prin care i se oferă deschideri către o cunoaștere mai bună asupra lumii, și asupra rolului său pe această lume. Totodată prin latura de generalizare ni se deschide perspectiva omului modern, existența ca formă a conștientizării sinelui și „impune o viziune complexă asupra omului modern, printr-o suită de interogații dezvoltate pe bază de logică și subtext”⁶.

Romanul prezintă un individ însingurat, aflat în plin dezechilibru lăuntric, examinat la microscop. Acesta o așteaptă pe Eleonora, care a plecat de câteva săptămâni. Rămas singur începe să scrie deoarece crezul său este „scriu cum aș vorbi”⁷ parcă ar spune „scriu deci exist”, prin acest scris are impresia că comunică, altfel nu poate rezista, spune el „omul dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i aș a?”⁸ Eroul însingurat încearcă să comunice cu sine prin tonul confesiunii „mai acut și mai copleșitor decât simplul dialog de idei”⁹, încercând să descopere în același timp taina tăcerii și să se autodefinască.

³ Cf. Cornel Moraru, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr.4, 20 aprilie, 1982, p. 4.

⁴ Barbu Marian, *Aspecte ale romanului contemporan*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1993, p. 248.

⁵ *Ibidem*, p. 252.

⁶ *Ibidem*, pp. 253-254.

⁷ Octavian Paler, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009, p. 23.

⁸ *Ibidem*, p. 23.

⁹ Cornel Moraru, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr. 4, 20 aprilie, 1982, p. 4.

Cei doi pot fi asociați și cu personajele lui Andre Malraux¹⁰, doar că eroii lui Octavian Paler sunt niște „voluntari, dar nu pe tărâmul faptelor ci pe acela al meditației, permanenta poliferație a pustiului (atât fizic, cât și psihic) generează reacții doar în sferile imaginarului, în permanenta lor înfruntare cu un destin potrivnic”¹¹. Lumea creată de Octavian Paler aparține unui imaginarului, cu funcții biografică, psihosocială și umanistă¹².

Pentru personajul-narator gara reprezintă o grotă, iar el este pe jumătate sfânt pe jumătate și obolan, ajungând să se confeseze asupra tinereții lui, când vroia să se facă sfânt, profet, predicator „Sacra și nerușinată naivitate a tinereții!”¹³

Locul unde se află acest individ este o gară cu numele de *ERO*, încearcă să ghicească ce putea fi adevăratul nume al gării, erou, eros sau poate zero, nu poate să-și dea seama dar își construiește un decalog:

„Iată-le cum sună:

Prima poruncă: Să aștepti oricât.

A doua poruncă: Să aștepti orice.

A treia poruncă: Să nu-ți amintești, în schimb, orice. Nu sînt bune decît amintirile care te ajută să trăiești în prezent.

A patra poruncă: Să nu numeri zilele.

A cincea poruncă: Să nu uiți că orice așteptare e provizorie, chiar dacă durează toată viața.

A șasea poruncă: Repetă că nu există pustiu. Există doar incapacitatea noastră de a umple golul în care trăim.

A șaptea poruncă: Nu pune în aceeași oală și rugăciunea și pe Dumnezeu. Rugăciunea este uneori o formă de a spera a celui ce nu îndrăznește să spere singur.

A opta poruncă: Dacă gândul ăsta te ajută, nu evita să recunoști că sperii neavînd altceva mai bun de făcut sau chiar pentru a te feri de urmările faptului că nu faci nimic.

A noua poruncă: Binecuvîntează ocazia de a-ți aparține în întregime. Singurătatea e o tîrfă care nu te învinuiește că ești egoist.

A zecea poruncă: Amintește-ți că paradisul a fost, aproape sigur, într-o grotă.”¹⁴

Acest decalog se bazează pe principiul poetic conceput de Dante Alighieri în Divina comedia, conform căreia cele trei niveluri ale existenței ei ar fi: Infernul, Purgatoriul și Paradisul. Prin analogie în decalogul de mai sus Infernul este reprezentat de regimul totalitar, Paradisul poate fi găsit doar dacă „așteaptă-i”, „amintește-ți”, „repetă-i că nu există pustiu”, crezi în „Dumnezeu” și îți spui „rugăciunea” și nu în ultimul rând „speri”. Drumul parcurs din Infern în Paradis poate fi parcurs doar prin parabolic.

¹⁰ Cf. Pompiliu Marcea, „Eveniment literar”, în rev. *Contemporanul*, nr. 9, 26 februarie 1982, p. 10.

¹¹ Gheorghe Glodeanu, „Octavian Paler sau tentația romanului parabolă (I.)”, în *Tribuna*, 8, nr. 28, 1996, p. 5.

¹² Cf. Gilbert Durand, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică, imaginarul*, trad. de Anișoara Boboce, Editura Nemira, 1996, p. 107.

¹³ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 23.

¹⁴ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 26.

Prin acest decalog eroul din gara părăsită reușește să supraviețuiască, și i-l atârână pe peretele sălii de așteptare. Așteptarea pare nesfârșită și poate fi asociată cu așteptarea din piesa de teatru a lui Samuel Beckett¹⁵. Fluxul confesiunii ajunge la nivelul în care începe să prezinte pasiunile. Una dintre ele era să aibă o bicicletă. După ce o are nu se poate bucura de ea mult timp deoarece se prezintă a fi un eșec. O altă pasiune a fost și ahul. Ne sunt dezvăluite acele partide de și ah neterminate, care devin o obsesie poate, iar după un timp joacă singur în locul ambelor jucători, astfel se accentuează latura duală a individului. O altă pasiune este muzica, prin care își găsește liniștea sufletească, dar după un timp nu mai are răbdare să asculte, le cântă înainte de a asculta deoarece totul devine parcă, o cursă. O altă pasiune este încrederea în ceea ce e frumos, aici ne sunt dezvăluite marile simboluri din viața lui Paler, lumina, marea, speranța cu miros de Paradis, femeia, omul. O altă pasiune dar poate cea mai importantă este Adevărul, această pasiune ajunge la obsesie deoarece profesorul de istorie ajunge să debiteze procese, pe care dorește să le rezolve, doar că el este, și judecătorul, și avocatul apărării, astfel nu mai are în față doar figurine de și ah ci oameni, indivizi cu personalitate.

Romanul este unul „antiepic”¹⁶ și structurat după opinia lui Mircea Martin în cel puțin trei mari secvențe: partea parabolică în care avem prezentate amintirile adevărat înfricoșătoare pe care le-a trăit eroul nostru, un micro-roman istoric și povestea așteptării în sine¹⁷. Putem spune că din punct de vedere compozițional romanul nu este unul omogen, dar poate această structură parabolică îi oferă scriitorului și ansa să ascundă optim morală acestei opere și, să nu uităm, de perioada în care a fost scris.

Vocația lui Octavian Paler este al unui moralist care și în acest roman prezintă „culpabilitatea individului”¹⁸, iar acesta îl apropie de Franz Kafka și de procesul acestuia. Individului prezentat nu îi este frică de existență, ci pur și simplu se simte vinovat deoarece existența lui se situează între frică și teroare. Acesta din ultim sentiment este predominant pe tot parcursul romanului. Emil Manu afirmă că textul „pare a fi o replică la procesul lui Galilei, construindu-se tot ca un confesional parabolic sau ca o pledoarie întru apărarea demnității umane”¹⁹.

Procese închipuite au la bază o întâmplare petrecută la o frizerie, când a văzut o femeie „cam de patru de patruzeci de ani, cu un aer simplu, modest îmbrăcată și cu ceva blând și casnic în atitudini. Una din acele femei care nu trebuia să fie nici frumoasă. Nici bine îmbrăcată, care au un fel de maternitate elementară și o blândețe resemnată și tăcută, trăind între gesturi mici.”²⁰ Această femeie lucra la garderoba frizeriei și la un moment dat cineva probabil i-a spus ceva și a început să țipe, dar țipătul ei parcă nu era auzit de nimeni „Țipătul ei nu exista.”²¹, în zadar țipa nimeni nu o asculta sau nu vroia să o asculte, parcă fiecare om, de pe această lume, ar trăi sub o „crustă de sticlă”²² și nimeni dar absolut nimeni

¹⁵ Pompiliu Marcea, *art. cit.*

¹⁶ Bianca Burța-Cernat, „Spovedanie într-o sală de așteptare”, în rev. *Observator cultural*, 6, nr. 23, 2005, p. 12.

¹⁷ Cf. Mircea Martin, „Morală parabolică”, în rev. *România literară*, XV, nr. 49, 2 decembrie 1982, p. 8.

¹⁸ Cf. Mircea Martin, *art. cit.*

¹⁹ Emil Manu, „Asceza parabolică”, în rev. *România literară*, XV, nr. 25, 17 iunie 1982, pp. 4-5.

²⁰ *Ibidem*, p. 39.

²¹ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 39.

²² *Ibidem*, p. 43.

nu ar auzi strigătul disperat al acestei femei. Profesorul însă este semnificativ marcat de acest țipăt, parcă întotdeauna ar reveni acest țipăt, și i-l-ar auzi ca un strigăt de disperare care nu putea fi șters din memoria lui, iar el ar dori să urle cu voce tare „smulgeți-i-vă măștile de sticlă”²³.

Țipătul, strigătul ne duce la pictura lui Edvard Munch sau în vremurile antice la țipătul zeilor ei Mașă, a cărei strigăt avea ceva malefic și paralizant.²⁴

Totul pentru personajul din romanul lui Octavia Paler devine un proces cu latură duală, călăul și victima, lumea se împarte în două, dar chiar și așa a fiecare om se vede de viață a lui sub masca lui de sticlă, nimeni nu intervine în problemele general valabile pentru individul care strigă de disperare, tot și dar absolut tot și ar putea striga sub regimul autoritar sub care trăiesc dar mai bine își neglijează semenii, își neglijează chiar pe sine însuși pentru că nimeni nu poate fi adus la lumină, totul trebuie ascuns. Aceste globuri de sticlă la nivel simbolic sugerează viața a camuflată a individului care trăia sub auspiciile regimului totalitar, când nu avea dreptul la nimic, nici chiar la libera exprimare a sentimentelor, a gândurilor, totul trebuia ținut sub masca de sticlă. Masca și țipătul fiind două consecințe ale lumii în care trăiește Octavian Paler, două elemente contradictorii. Conform lui Eugen Simion „Țipătul femeii este țipătul unei libertăți sugrumate”²⁵

În cele mai recente studii Alina Daniela Crihană ne vorbește despre pactul referențial și faptul ficțional al acestor scrieri, unde pactul referențial este grila identitară prin care putem găsi anumite răspunsuri. Acesta fiind strâns legat de autobiografism și de regimul totalitar. Pactul ficțional este imaginarul, în cazul nostru mecanismele parabolice, prin care putem ajunge la imaginar și putem face legăturile dintre acele elemente ale puzzle-urilor care sunt prezente în text și citind și analizând în ansamblu toată opera lui Octavian Paler putem ajunge la o reconstituire totală a imaginii de ansamblu.

Un alt simbol al textului ar fi pânza de paianjen care pentru personajul din roman îi se pare frate, deoarece acest mic viețuitor a devenit „captivul propriei sale creații”. Identificarea cu paianjenul ne oferă o suită de interpretări la nivel hermeneutic, deoarece autorul astfel devine captivul propriei creații, propriei opere, creația care este felul individului de a fi, existența lui pe această lume, firele care îl leagă de această lume, de rădăcinile sale, de tot ceea ce a reușit să perceapă ca și individualitate pe acest univers, dar iată că toate acestea îl țin captiv în propriul univers lăuntric. Oare această captivitate, care în text apare sub formă parabolică, la nivelul autorului nu este tocmai dorința lui de libertate în acel regim în care trăiește cea mai importantă dramă, aceea de a nu putea spune adevărul, care era tocmai cea mai importantă dintre pasiunile sale. Firul pânzei de paianjen poate sugera parcele sau frin fragilitate lui poate fi o realitate iluzorie sau poate fi un țesător al destinului²⁶, un drum la centru, la taine²⁷.

²³ *Ibidem*, p. 43.

²⁴ Cf. Jean Baudrillard, Marc Guillaume, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colecția „Studii”, Editura Paralela 45, Pitești București, 2002, p. 271.

²⁵ Eugen Simion, „Romanul parabolic”, în rev. *România literară*, XV., nr. 7, 11 februarie 1982, p. 10.

²⁶ Jean Baudrillard, Marc Guillaume, *op. cit.*, pp. 37-38.

²⁷ Cf. Alina Daniela Crihană, *Scriitorul postbelic și teroarea istoriei. Dileme și (re)construcții identitare în povestirile vieții*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române. București, 2013, p. 85.

O altă paralelă foarte importantă ne este oferită prin antiteza: „toț i din jur aveau măș ti de sticlă”²⁸, „eu singur umblam cu chipul meu adevărat și i vulnerabil”²⁹, iar la nivelul acestei confesiuni se poate identifica problematica alterității care în opera lui Octavian Paler devine un răspuns la foarte multe întrebări. Identitatea pentru el înseamnă o căutare de sine, o regăsire prin intermediul creației, un mimesis existențial, iar alteritatea este o raportare a sinelui la celălalt. Procesul acesta de analiză și autoanaliză ajunge la o altă similitudine viața a văzută ca un spectacol „că sunt rătăcit pe o scenă unde se joacă un spectacol de neînțeles”³⁰. Urmează să ajungă la o concluzie, poate ar trebui să nu mai comunice, să nu mai țipe, să nu mai vorbească, să rămână în liniștea, dar atunci ar trebui să se despartă de femeie, și poate astfel s-ar putea identifica cu gara, astfel ar fi acceptat, și acesta ar putea fi a formă de existență. Această acceptare nu este o formă a resemnării, ci liniștea este poate un fel de moarte, o criză identitară într-o lume în care creația, adevărata artă nu era acceptată.

Analizele de mai sus ne conduc la povestea preotului, unde avem o altă confesiune legată de profesor, care mărturisește că „eu nu eram ateu, ci păgân”³¹. Aici suntem martori la o paralelă dintre Christos și Sisif, unde Fiul domnului își acceptă osânda în drumul său spre Golgota, pe când Sisif vrea să iasă din osândă. Urcarea dealului Golgotei, această ascensiune, pentru Christos va aduce mântuirea, astfel este o sursă principală de speranță pentru oameni, pe când la Sisif neîncetata urcare, stă sub iluzia, că de fiecare dată este pentru ultima dată această urcare, deoarece la el ascensiunea este o urcare și în același timp o coborâre continuă. Meditând asupra relației lui cu Dumnezeu ajunge la concluzia că pe pământ există Infernul, dar s-ar putea crea Paradisul, și cel din urmă doar aici s-ar putea (re)creea. În concluzie ajungem la o descoperire importantă, că cel mai important este căutarea lui Dumnezeu deoarece „În clipa în care îți spui că l-ai găsit, de fapt l-ai pierdut pentru totdeauna. Nu există un mod mai sigur de a-l omorî, decât de a-i de un chip și a spune: iată-l în fața mea. În vreme ce cu dragostea lucrurile stau invers”³².

Lumea în care trăiește profesorul de istorie este lumea cobrelor și a mangustelor, și arpele reprezentând răul, de care îi este frică încă din tinerețe, în același timp își dă seama că tăcerea din frizerie reprezenta răul, era cobra. În scenă apar și împlânzitorii de cobra, care parcă se răspândesc peste tot și devin foarte agresivi, au cobre în batiste la șani peste tot și oricând îi scot amenință trecătorii cu moartea. Astfel foarte multe femei țipau pe stradă și personajul-narator nu putea să recunoască care ar fi femeia de la frizerie. Frica devine principala stare de spirit, chiar dacă personajul nu mai iese pe stradă este vizitat în fiecare seară de un împlânzitor de cobra, care îi spune, ca a doua zi va fi vreme frumoasă. Formulă foarte cunoscută, vorbele lui Robespierre Eleonorei Duplay înaintea trimiterii acesteia pe ghilotină. Un alt împlânzitor mai apărea care nu spunea nimic, tăcerea îl sperie și mai tare pe personajul, care era terifiat și așa a tot timpul tremura când venea seara. O altă analogie este cântecul găsit printre discurile lui:

„Inamicul a intrat în oraș
și noi ne-am uitat pe ferestre. Inamicul s-a oprit în piață

²⁸ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 50.

²⁹ *Idem*, p. 50.

³⁰ *Idem*, p. 50.

³¹ *Idem*, p. 51.

³² *Idem*, p. 55.

și noi am deschis ferestrele.
 Inamicul a citit prin difuzoare ceva
 și noi am ieșit din case.
 Inamicul ne-a îmbarcat bărbații în mașini
 și noi le-am făcut cu mîna semn de rămas bun.
 Inamicul ne-a împușcat apoi mamele și copiii
 și noi am strigat "trăiască inamicul".³³

Acest cântec sugerează întotdeauna o formă de protest împotriva inamicului care la urma urmei pentru Octavian Paler, nu este cobra sau înlănțitorii de cobre, ci personalitățile politice ale regimului totalitar, o formă de conducere aberantă, care pe lângă că sperie pe toată lumea, mai și dorea să fie aplaudat și lăudat pentru acesta. E înfricoșător cât de bine a găsit scriitorul tocmai acele metafore, simboluri cu care să illustreze disprețul său pentru acest regim.

Procesul lui Robespierre capătă o dimensiune importantă în acest roman deoarece următoarele părți îl prezintă pe acesta cu toate amănuntele de rigoare, cu toate frământările judecătorești și acuzaătoare.

Personajul-narator este hiperlucid pe tot parcursul acestor întâmplări bizare și își dă seama că niciuna din cele prezentate nu este o soluție existentă, dar aceste pasiuni și procese îl modelează „profesorul devine o alipire de termeni contrari”³⁴. Acest proces este tocmai consecința pasiunii sale pentru și ah, în acest fel el singur a putea, să se dedubleze de fiecare dată, dar oare această dedublare a ființei ei nu este o continuă confruntare în situațiile limită din viața lui, „față a și reversul, da-ul și nu-ul”³⁵ existentă, starea din care nu se poate ieși „Doamne, apără-mă de mine însumi”³⁶.

În concluzie, putem afirma că imaginarul, parabolicul în acest roman este intenționat cât de tare posibil ambiguizat, planurile sunt confuze și suprapuse tocmai pentru a întări și mai tare puterea de sugestie a parabolei. La nivelul semnificațiilor putem găsi acele stări sufletești care predominau în omul aflat sub teroare, iar acestea pot fi prezentate doar cu ajutorul acestor structuri. Astfel și la nivel structural și la nivel metaforic găsim aceleași puncte comune, mediul politico-social care impunea individului teroarea, frica, însingurarea, lipsa de încredere în sine, omorârea a tot ceea ce era particular în individ. Latura individuală a romanului rămâne ca și în orice scriere a lui Octavian Paler îmbinarea biograficului cu tot ceea ce scrie. După cum susține și Mircea Muthu, „Biograficul rămâne înscris în capilarele textului, rareori va urca la suprafață umplând cu sânge proaspăt eschiva elegantă, cerută de parabolă, a generalizărilor.”³⁷ Atitudinea protestatară este un risc asumat pentru Octavian Paler, el fiind „unul dintre cei mai consecvenți luptători împotriva răului absolut încarnat de regimul totalitar”³⁸

³³ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 71.

³⁴ Gabriel Chifu, „Narațiunea unui proces de conștiință”, *Lecturi din contemporani*, în rev. *Ramuri*, nr.5, 15 mai 1982, p. 4.

³⁵ *Idem.*

³⁶ Octavian Paler, *op. cit.*, p. 221.

³⁷ Mircea Muthu, „Omul și cobra”, în rev. *Steaua*, XXXIII., nr. 3, p. 14.

³⁸ Cornel Moraru, „Conștiința a nemulțumită”, în rev. *Vatra*, 20, nr. 6, 1990, p. 6.

Bibliografia operei:

Paler, Octavian, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009.

Bibliografia critică:

Baudrillard, Jean, Guillaume, Marc, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colecția „Studii”, Editura Paralela 45, Pitești București, 2002.

Burța-Cernat, Bianca, „Spovedanie într-o sală de așteptare”, în rev. *Observator cultural*, 6, nr. 23, 2005.

Chifu, Gabriel, „Narațiunea unui proces de conștiință”, Lecturi din contemporani, în rev. *Ramuri*, nr.5, 15 mai 1982.

Cordoș, Sanda, *Lumi din cuvinte. Reprezentări și identități în literatura română postbelică*, Editura Cartea românească, București, 2012.

Crihană, Alina Daniela, *Scriitorul postbelic și teroarea istoriei. Dileme și (re)construcții identitare în povestirile vieții*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române. București, 2013.

Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginații simbolice, imaginarul*, trad. de Anișoara Boboce, Editura Nemira, 1996.

Glodeanu, Gheorghe, „Octavian Paler sau tentația romanului parabolă (I)”, în *Tribuna*, 8, nr. 28, 1996.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela45, Pitești, 2008.

Marcea, Pompiliu „Eveniment literar”, în rev. *Contemporanul*, nr. 9, 26 februarie 1982.

Manu, Emil, „Asceza parabolii”, în rev. *România literară*, XV, nr. 25, 17 iunie 1982.

Marian, Barbu, *Aspecte ale romanului contemporan*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1993.

Martin, Mircea „Morală parabolii”, în rev. *România literară*, XV, nr. 49, 2 decembrie 1982.

Moraru, Cornel, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr. 4, 20 aprilie, 1982.

Muthu, Mircea, „Omul și cobra”, în rev. *Steaua*, XXXIII., nr. 3, 1982.

Simion, Eugen, „Romanul parabolic”, în rev. *România literară*, XV., nr. 7, 11 februarie 1982.